

bende, ogsaa da Loven af 26de Mai 1868 fremkom. Det var en europæisk Lufstning, som derigjennem skulde blæses ind over vort hyperboræiske Nord, og som altsaa skulde føre Fremskridt med sig, men jeg tror dog, der er noget Færligt ved disse europæiske Lufstninger. Det gjælder om at faae dem rene og ikke med Tilføjninger hjemmefra, men jeg tror, at vi ved Loven af 26de Mai 1868 have faaet saadanne hjemmelagde Tilføjninger, der netop bevirke, at denne Lov ikke har virket saa heldig, som det kunde være ønskeligt, men tværtimod har havt mindre behagelige Følger. Jeg tror, at, naar man vil spørge om, hvad egentlig den europæiske Retssubvikling hjemler med Hensyn til Sagsførervæsenets Ordning, saa er Loven af 26de Mai 1868 ganste vist tilbøls i Overensstemmelse med den, men ogsaa kun tilbøls, og jeg mener derfor, at Udtalelserne i Motiverne burde begrænses ved den Tilføjning, at den nævnte Lov tilbøls hviler paa en rigtig Grundsetning, og at den ogsaa tilbøls i sine Grundtræk svarer til Loven for det tydske Rige og til den europæiske Udvikling; thi jeg tror, at, naar man spørger om, hvad er den almindelig anerkjendte Ordning af Sagsførervæsenet, saa er det ikke blot eet Princip, hvorpaa den hviler, men det er mindst to. Det første Princip er, at der skal være en lovbestemt, en lovhjemlet Afgang til Sagsførernæringen, saaledes at den kan udøves, naar de bestemte Betingelser foreligge. I saa Henseende har Loven af 26de Mai 1868 anerkjendt det Rigtige, men jeg tror, at den europæiske Ordning fører yderligere til det Princip at slaa fast, at Sagsførerne maa være i Besiddelse af den Kvalifikation, at de skulle være istand til at beklæde Dommersædet. Dette Princip er jo allerede anerkjendt f. Ex i England derved, at man fra Stranken stiger op til Dommersædet, og naar man vil tage den tydske Lov af 1ste Juli 1878, saaledes som den foreligger, vil man i den allerførste Paragraf finde udtalt den Sætning, at Ingen kan stedes til at være Sagsfører, som ikke har opnaaet Kvalifikation til at kunne beklæde Dommersædet. Jeg tror altsaa, at, naar man vil henvise til den europæiske Ordning og forsvare Loven af 26de Mai 1868 ved at sige, at den stemmer med de europæiske Principer, er det til en vis Grad rigtigt, forsaavidt som den hjemler en lovbestemt Afgang til Sagsførervirksomhed, men til en vis Grad er den i Strid dermed, forsaavidt som den slet ikke fastholder de Kvalifikationer, som man i Almindelighed kræver som Betingelse for at kunne stedes til Sagsførervirksomheden, og som netop Loven af 1ste Juli 1878 saa bestemt stiller i Spidsen i sin allerførste Sætning, at Kvalifikationen til at kunne beklæde Dommersædet skal foreligge. I saa Henseende maa man dog erkjende, at Loven af 26de Mai 1868 stiller langt ringere Fordringer, og jeg tror endog saa at kunne sige, at vi ved de

Regler, som den giver angaaende Agangen til Sagsførervirksomheden, danne en Undtagelse i den almindelige Regel. Endog saa naar vi se hen til Norge, eksisterer jo der ikke den juridiske Examen for Ustuderede, som vi have her, saaledes at hos os Agangen til Sagsførervirksomheden er mildere end nogetsteds, naar jeg undtager Sverrig, som i saa Henseende slet ikke kan tages med, fordi der der ikke findes lovbestemte Sagsførere. Hvis man altsaa virkelig vil bringe Loven af 1868 i Overensstemmelse med den almindelige Retssubvikling, maa man foretage Forandring i den. Man kan jo saa gaa den Vej, at man siger: Hvad der har viist sig almindelig anvendelig og brugbart, ville vi ogsaa gennemføre og altsaa stille de samme Betingelser for Agangen til Sagsførervirksomheden som for Agangen til Dommervirksomheden. Vil man gaa den Vej, vil jeg være med. Jeg tror, at saa ville de Ulemper, hvoraf den bestaaende Ordning lider, ganste vist bortfalde, idet jeg tror, at, naar man indskrænker Agangen til Sagsførervirksomheden ved Underretterne, Overretterne og Højesteret paa samme Maade, som den gjældende Ret hjemler med Hensyn til Agangen til at blive Dommer, ville vi nok kunne være tilfredse med den Ordning, som derved vilde fremkomme. Det vilde jo ogsaa have til Følge at den lovbestemte Afgang til Sagsførervirksomheden, som er indrømmet de ustuderede Jurister, vilde bortfalde. Men hvis man ikke vil gaa den Vej, hvis man fremdeles vil bevare for dem den lovbestemte Afgang til at være Sagsførere, som Loven af 26de Mai 1868 hjemler, forekommer det mig, at man uvilkaarlig maa spørge sig selv, om der ikke er Grund til da at stille et andet Korrektiv op, nemlig at begrænse Agangen til Sagsførervirksomheden saaledes, at der kun gives et bestemt Antal Afgang til Sagsførervirksomheden. Herimod vilde man muligens indvende: Ja, men det er jo en reaktionær Forholdsregel, en Tilbagevenden til Tilstanden før 1868. Men siden nu altsaa denne Ordning, som dengang indførtes, i Principet forsvares, og der altsaa skal bygges videre paa den, mener jeg dog, at det er berettiget at drage det Spørgsmaal ind under Diskussionen: Hvorfor gif man da egentlig bort fra den tidligere Tilstand? Forelæa der tilstrækkelig Grund til at gjøre det, og er der nu ikke muligvis Grund til at vende tilbage dertil? Naar jeg spørger om, hvilke da Grundene være, forekommer det mig, at Forslaget til Loven 1868 egentlig stod paa noget svage Fødder. Blandt Grundene til at vedtage det var for Exempel denne: Ministeren har forelagt det, saa kunne vi vedtage det. Jeg tror, at Exempel paa, at denne Grund ikke er heldig, netop har viist sig ved Loven af 26de Mai 1868. Naar man saa spørger, hvorfor Ministeren da foreslog det, læste man i Motiverne mærkelig nok, at egentlig praktiske Ulemper havde man ikke følt. Naar altsaa Tilstanden ikke